

Omdaning av Munkgatan, Västerås

Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning

**Fornlämning Västerås 232:1
Munkgatan, Vasagatan och kv.Ottar
Västerås Domkyrkoförsamling
Västerås stad
Västmanlands län
Västmanland**

Ulf Alström

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	4
Syfte och målsättning.....	4
Undersökningsresultat.....	4
Referenser	7
Kart- och arkivmaterial	7
Nätbaserade källor.....	7
Litteratur	7
Tekniska och administrativa uppgifter.....	7
Kartfigur.....	8
FYNDBILAGA	9
Fyndtabell.	9

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2013

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2012/02954.

ISBN: 978-91-7453-293-7

Västerås 2013

Sammanfattning

Den arkeologiska förundersökningen som genomfördes 2013 i Mungatan och Vasagatan visade att mängder med diverse fyllnadsmassor har använts för att täcka över den kulverterade Lillån. Någon ursprunglig markhorisont med på platsen avsatta kulturlager påträffades inte. Inte heller i Vasagatans schakt påverkades några kulturlager. Här berördes endast bärlager.

Inledning

Under våren 2013 har Stiftelsen Kulturmiljövård utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning.

Anledningen till arbetet var att Västerås stad och Mälarenergi förnyade vatten- respektive fjärrvärmeledningarna i samband med att Munkgatan skulle moderniseras.

Uppdragsgivare var Väg- och VA- Ingenjörerna i Sverige AB. Den arkeologiska förundersökningen har bekostats av Västerås stad samt Mälarenergi AB.

Syfte och målsättning

Syftet med den arkeologiska förundersökningen i form av en schaktningsövervakning var att dokumentera anläggningar och kulturlager i Munkgatan och Vasagatan samt en sträcka i kv. Ottar. Båda gatorna och kvarteret ligger inom fornlämningsområdet Västerås 232:1.

Målsättningen med dokumentationen var att utvinna mer kunskap om denna del av staden.

Undersökningsresultat

Figur 1. Vattenledningsschaktet i Munkgatan. Ytterligare markarbeten utfördes senare då fjärrvärmeledningarna byttes ut. (Foto från öst U. Alström.)

Schaktet i Vasagatan var cirka 180 meter långt, upp till 2 meter brett och 0,8 meter djupt. Efter hela sträckan påträffades sentida grusmaterial i olika fraktioner. Inga kulturlager påträffades.

Schaktet i Munkgatan var cirka 200 meter långt, 1,5–2,0 meter brett och 1,8 meter djupt. Under ett metertjockt modernt gruslager påträffades ett påfört lager med mycket blandat innehåll. Här fanns lera, tegel, sot och kol, järnskrot, enstaka keramikskärvor (fynd 1 och 2) samt byggrester som kan härledas från bygget av stadshotellet, bl.a. skifferplattor av den typ som än idag finns på hotellets tak. Stadshotellet invigdes 1907.

Ett par år tidigare, 1905, inleddes arbetet på allvar med att omvandla Lillån till en genomfartsled (Drakenberg 1962; Lif 2013). Det var nu som rivnings- och jordmassor från Stadshotellets tomt började dumpas kring den kulverterade Lillån.

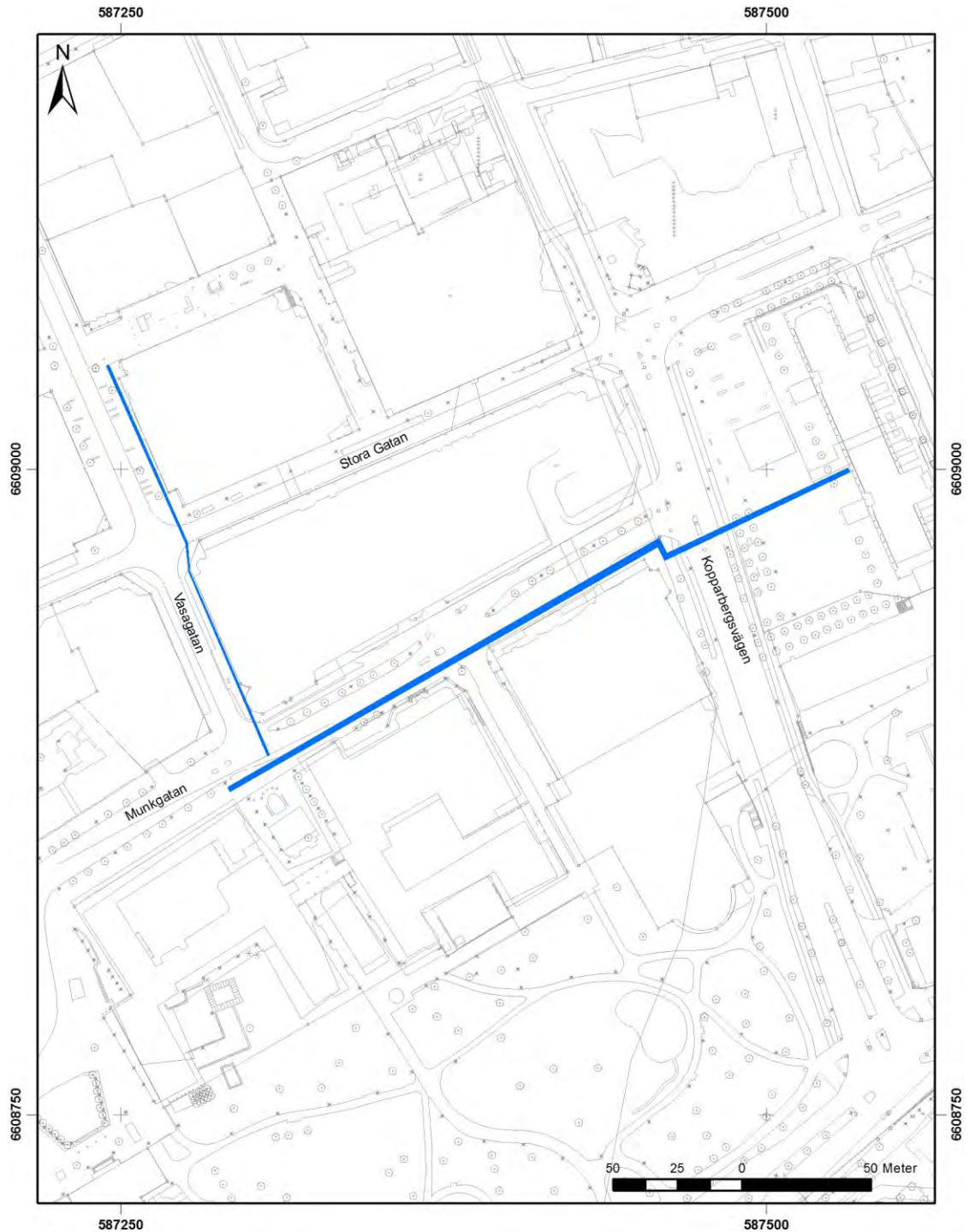

Figur 2. Lillån sedd mot öster. Fotot taget före 1907 innan arbetet med att skapa Munkgatan börjat (Foto ur Västerås 1000 år i centrum samt Västmanlands läns museum).

Figur 3. Lillån sedd från väster. Vid bron närmast i bild finns numera Kopparbergsvägen. (Foto Västmanlands läns samlingar; www.anderslif.selillan1894.)

Markarbetena i kvarteret Ottar genomfördes på samma sträcka som var aktuell 2011. Vid det tillfället dokumenterades sentida byggnadsrester i form av två stolpar. I övrigt bestod schaktmassorna av i huvudsak moderna gruslager (Nordström 2011). Dokumentationen anses vara tillräcklig varför inga andra åtgärder genomfördes under 2013 års grävningsarbete.

Figur 4. Schaktens placering i Mungatan och Vasagatan markerade med blå linje. Schaktet i Mungatan grävdes för fjärrvärme och VA. Schaktet i Vasagatan grävdes för matarledning för markvärme. (Karta Västerås kommun. Skala 1:2 500.)

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Figur 2. Västmanlands läns museum, foto.

Figur 3. Västmanlands läns museum, foto Anselm Swartz.

Figur 4. Schaktplan. Skala 1:2 500 Västerås kommun.

Nätbaserade källor

Lif, A., 2013. Lillån lever under jorden. www.anderslif.se/index.html-lillan.html

Lif, A., 2013. www.anders.lif.se/lillan1894.jpg

Litteratur

Annuswer, B., m.fl. 2000. Västerås 1000 år i centrum. Riksantikvarieämbetet. Västerås kulturnämnds skriftserie nr 23. Västerås.

Drakenberg, S., 1962. Västerås genomtiderna Stadens byggnadshistoria från 1800-talets mitt. Del V:2. Västerås.

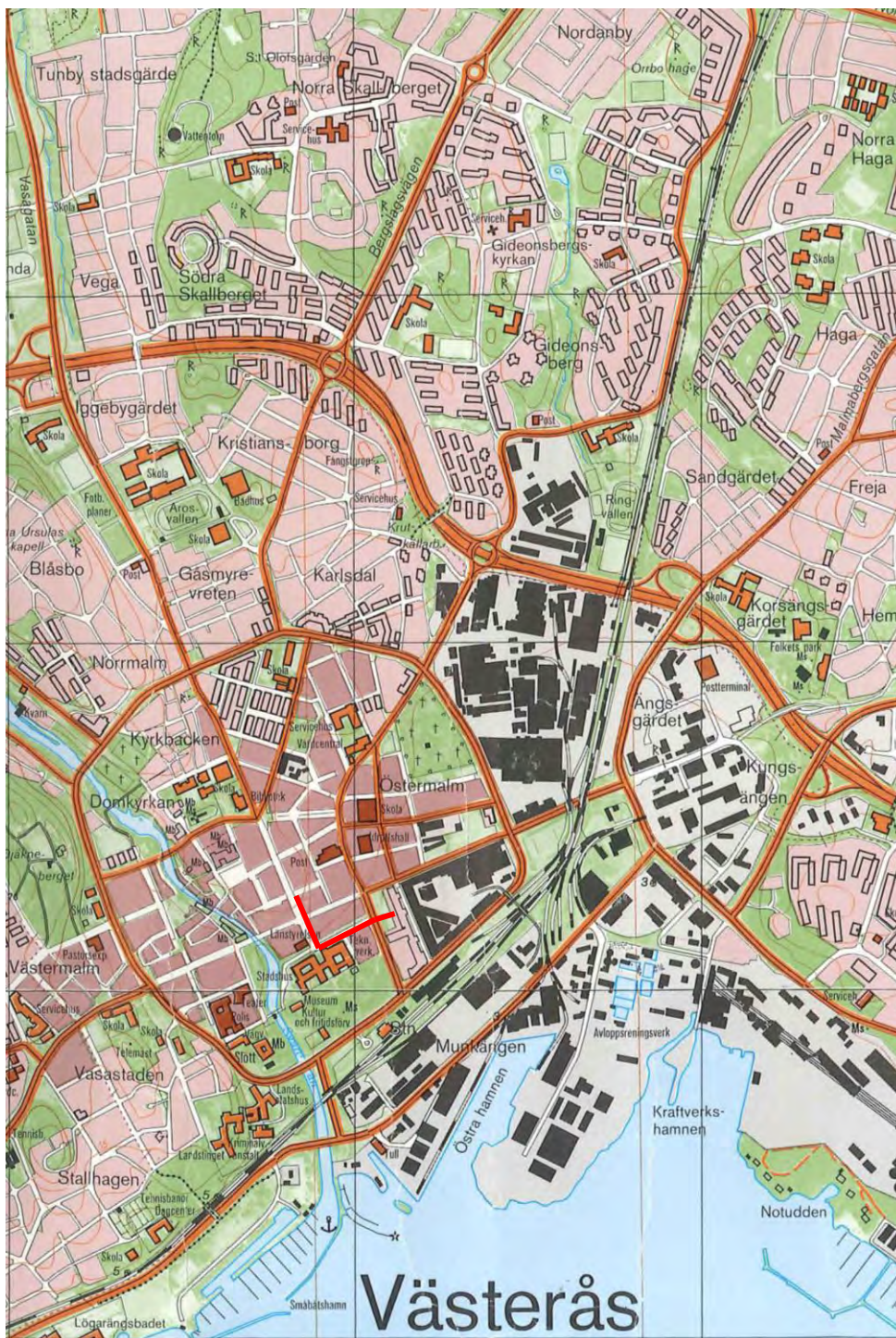
Nordström, K., 2011. Aseatorget. Arkeologisk antikvarisk kontroll. Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2011:30. Västerås.

Tekniska och administrativa uppgifter

KM projekt nr:	KM 13001
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	Lst: 431-5985-12, 2013-02-19
Undersökningsperiod:	2, 4, 9, 10, 17, 18, 23 april, 7, 30 maj
Exploateringsyta:	160 + 140 löpmeter schakt
Personal:	Ulf Alström
Belägenhet:	Munkgatan (kv Dominikanerklostret, Njord), Vasagatan (kv. Mats, Lennart), kv. Ottar
Ekonomisk karta:	11G:17
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Koordinater:	Munkgatan 6608895/587310 – 6608987/587467 Vasagatan 6608901/587306 – 6609040/587246
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Förvaras på KM inför fyndfördelning
Fynd:	Fynden F1–F2 förvaras på KM

Kartfigur

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2012/02954.

Figur 5. Undersökningsplatsens läge markerat med röda streck. Utdrag ekonomiska kartan 11G:17. Skala 1: 20 000.

FYNDBILAGA

Fyndtabell.

Fyndnr	Sakord	Material	Egenskap	Vikt, gr	Antal	Antal. fragm.	Fynd- omständigheter
1	Keramik	Lera	Glaserad	210	1	1	Lösfynd i fyllnadslager
2	Keramik	Lera	Glaserad	180	1	1	Lösfynd i fyllnadslager